

Pozměňovací návrh senátora Přemysla Rabase

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití
nerostného bohatství
(horní zákon)

Senátní tisk 30/13

1. § 33n nově zní takto:

§ 33n

Rozpočtové určení úhrady

1. Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů ve výši
  - a. dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem je z
    1. 33 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a
    2. **37 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a**
    3. **30 % příjmem státního rozpočtu**
  - b. dílčích úhrad z hnědého uhlí dobývaného hlubinným způsobem nebo z černého uhlí je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání černého uhlí nebo hnědého uhlí hlubinně prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
  - c. dílčí úhrady z radioaktivních nerostů je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání radioaktivních nerostů prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
  - d. dílčích úhrad z ropy nebo z hořlavého zemního plynu je z
    1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ropy nebo hořlavého zemního plynu prováděno, a
    2. 25 % příjmem státního rozpočtu, nebo
  - e. ostatní dílčí úhrady jsou z
    1. **38 % příjmem rozpočtu obce na jejímž území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a**
    2. **32 % příjmem rozpočtu kraje, na jehož území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a**
    3. **30 % příjmem státního rozpočtu**

Odůvodnění pozměňovacího návrhu

Cílem pozměňovacího návrhu je zajistit, aby samosprávy dotčené následky povrchové těžby hnědého uhlí a dobýváním dalších nerostných surovin (např. stavebního kamene, štěrkopísků) získaly vyšší podíl z úhrad za vydobytý nerost.

Dle současné úpravy zákona získají obce dotčené povrchovým dobýváním uhlí jen třetinu z poplatku, který těžební firmy hradí za vydobytý nerost. Činnost povrchových lomů přitom s sebou nese řadu negativních jevů, které se projevují zejména lokálně – hnědouhelné regiony vykazují v ekonomických, sociálních a zdravotních ukazatelích nejhorší výsledky v mezikrajském srovnání. Povrchové dobývání hnědého uhlí také významně narušuje krajinný ráz dotčeného území.

Stát dlouhodobě selhává v řešení situace tzv. strukturálně postižených regionů. Například vládní program Restart regionů je spíše marketingovým obalem běžných dotačních programů, než systematickou finanční pomocí ekonomicky slabým krajům. Stávající plány na využití prostředků z tzv. Fondu obnovy rovněž nedostatečně zohledňují specifické potřeby uhelných regionů, což dokazuje také ukvapený způsob přípravy na čerpání z tzv. Fondu pro spravedlivou transformaci. Současná vláda také rozpustila prostředky Fondu národního majetku, tedy miliardy korun určené na sanaci ekologických škod.

Průmyslová centra ve vyspělé Evropě patří k těm s rozvinutou infrastrukturou, stačí se podívat do měst v Porúří nebo na severu Anglie. Města na severozápadu Čech se naproti mění jen velmi pomalu. Přestože uhelné regiony zásobují energií celou ČR, na příjmech místních samospráv se to vyjma několika vesnických sídel v těsné blízkosti uhelných lomů nikterak zásadně neprojevuje.

Navrhuji proto, aby příjemcem prostředků z úhrad za nerost byly nově kromě obcí a státu také krajské samosprávy. Ty by měly být hlavním koordinačním centrem strukturální přeměny související s ukončením těžby uhlí.

Ve stávajícím znění zákona je zakotven výrazný nepoměr lokálních příjmů z úhrady za nerost v případě hlubinné těžby uhlí (v obcích zůstává 75 % z poplatku) a povrchového dobývání hnědého uhlí (33 % pro obce). Pozměňovací návrh zvyšuje podíl místních příjmů i v případě povrchového dobývání, a to právě zařazením krajských samospráv mezi příjemce (+ 37 %).

Navýšení krajských příjmů navrhuji také u úhrad za dobývání dalších nerostů. Zkušenosti nejen z Ústeckého kraje ukazují, že například dobývání kamene nebo štěrkopísků s sebou nese snížení kvality života v okolí místa těžby, a tím vzniká nutnost externích nákladů (např. výsadba zeleně pro snížení prašnosti a hluku, častější úprava krajských komunikací).

Tento pozměňovací návrh je inspirován poslaneckým návrhem, který poprvé již v roce 2016 předkládal poslanec za Ústecký kraj.

Přemysl Rabas

Chomutov, 25. ledna 2021